

UCHWAŁA nr 11 / 2026

Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych

z dnia 26.05.2026 r.

w sprawie opinii doraźnego zespołu problemowego

dotyczącego świadczenia wspierającego

Na podstawie art. 42 ust. 3 pkt 1b i c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 października 2016 r. w sprawie Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych uchwała się, co następuje:

§ 1.

Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych pozytywnie opiniuje dokument pn. „Opinia doraźnego zespołu problemowego dotyczącego świadczenia wspierającego”, przygotowany w związku z propozycjami zmian przedstawionymi w ramach Przeglądu świadczenia wspierającego przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2.

Krajowa Rada Konsultacyjna podziela stanowisko zawarte w opinii, w szczególności w zakresie:

1. potrzeby zapewnienia zgodności projektowanych zmian z zasadą ochrony praw osób z niepełnosprawnościami, zasadą równości i niedyskryminacji oraz Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami;
2. konieczności zachowania równowagi pomiędzy efektywnością systemu świadczenia wspierającego a ochroną praw obywateli;
3. potrzeby doprecyzowania części proponowanych rozwiązań oraz wprowadzenia mechanizmów zabezpieczających prawa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów;
4. konieczności zapewnienia pełnej dostępności komunikacyjnej i cyfrowej procedur związanych z ustalaniem poziomu potrzeby wsparcia;
5. potrzeby zachowania skutecznej ochrony prawnej osób z niepełnosprawnościami w postępowaniach odwoławczych dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

§ 3.

Krajowa Rada Konsultacyjna rekomenduje uwzględnienie w dalszych pracach legislacyjnych uwag i rekomendacji zawartych w opinii doraźnego zespołu problemowego dotyczącego świadczenia wspierającego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Data i podpis Przewodniczącego
Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych*

OPINIA

doraźnego zespołu problemowego dotyczącego świadczenia wspierającego Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Niniejsza opinia powstała w odpowiedzi na propozycje zmian w ramach Przeglądu świadczenia wspierającego, która została przedstawiona przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Zespół problemowy dotyczący świadczenia wspierającego dokonał analizy propozycji zmian, kierując się następującymi kryteriami:

- zasadą ochrony praw osób z niepełnosprawnościami,
- zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa,
- zasada równości i niedyskryminacji,
- zgodność z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami,
- wpływ na realną dostępność świadczeń i sytuację opiekunów.

Zespół uznaje, że projekt zmian ma charakter porządkujący, jednak jego skutki społeczne są zróżnicowane i wymagają wyważenia między efektywnością systemu a ochroną praw obywateli.

Należy pozytywnie ocenić kierunek części proponowanych zmian, w szczególności tych, które zmierzają do usunięcia zidentyfikowanych w praktyce luk systemowych oraz zwiększenia sprawiedliwości i przewidywalności systemu świadczenia wspierającego.

Jednocześnie wskazujemy, że część proponowanych rozwiązań wymaga doprecyzowania lub uzupełnienia o mechanizmy zabezpieczające prawa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Ponadto podkreślamy, że proponowane zmiany mają charakter niewystarczający i nie uwzględniają postulowanych zmian dotyczących przepisów wykonawczych, wypracowanych na podstawie analizy doświadczeń osób z niepełnosprawnościami, organizacji społecznych, członków zespołów orzekających oraz praktyki stosowania obowiązujących przepisów.

1. Wypłata świadczenia po śmierci osoby z niepełnosprawnością

Propozycję należy ocenić pozytywnie. Jednakże należałoby wskazać katalog osób uprawnionych, sposób dokumentowania wspólnego gospodarstwa, termin na założenie wniosku po śmierci osoby uprawnionej.

2. Rozszerzenie możliwości opłacania składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne za osoby niepodlegające zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej ze względu na potrzebę udzielenia wsparcia osobie pobierającej świadczenie wspierające.

Proponowaną zmianę oceniamy jak najbardziej pozytywnie. Natomiast należy dookreślić maksymalny okres objęcia ubezpieczeniem wstecz, no. 3 miesiące oraz sposób koordynacji z innymi tytułami ubezpieczeniowymi.

3. Ustalanie prawa do świadczenia wspierającego za okres pobierania świadczeń opiekuńczych

Zdecydowanie popieramy proponowaną zmianę. Obowiązek zwrotu świadczeń opiekuńczych w obecnym stanie prawnym prowadzi do sytuacji społecznie nieakceptowalnych i stanowi nadmierne obciążenie dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

Proponowaną zmianę należy uznać za konieczną i pilną do wprowadzenia.

Zwracamy jedną uwagę na wprowadzenie automatycznego mechanizmu rozliczeń między organami i wyłączenie odpowiedzialności obywateli za błędy i opóźnienia administracyjne.

4. Zmiana sposobu ustalania wysokości świadczenia wspierającego

Należy pozytywnie ocenić odejście od progowego systemu ustalania wysokości świadczenia na rzecz modelu bardziej proporcjonalnego, który w większym stopniu odzwierciedla rzeczywisty poziom potrzeby wsparcia.

W naszej ocenie proponowane rozwiązanie może przyczynić się do ograniczenia napięć społecznych związanych z różnicami punktowymi oraz zmniejszenia presji na maksymalizowanie oceny punktowej w procesie orzecznictwym.

Jednocześnie wskazujemy na konieczność przeprowadzenia szczegółowej analizy skutków projektowanej zmiany, w szczególności w zakresie wpływu na poziom wsparcia dla osób z najwyższym poziomem potrzeby, tak aby nie doszło do faktycznego obniżenia wysokości świadczeń dla tej grupy.

Podkreślamy również potrzebę przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych w zakresie proponowanego modelu, ze względu na jego istotne znaczenie dla funkcjonowania całego systemu wsparcia.

Ponadto zwracamy uwagę na problem stosowania tzw. „nakładek” wynikających z wytycznych dla zespołów oceniających, które nie stanowią źródła powszechnie obowiązującego prawa, a w praktyce wpływają na ograniczenie punktacji w niektórych grupach osób z niepełnosprawnościami. Prowadzi to do ryzyka nierównego traktowania, w szczególności w odniesieniu do osób niewidomych i głuchych, oraz może skutkować nieadekwatną oceną poziomu potrzeby wsparcia.

Rekomendujemy doprecyzowanie zasad oceny oraz zapewnienie ich pełnej transparentności i zgodności z przepisami prawa, tak aby eliminować rozbieżności interpretacyjne i zapewnić równość dostępu do świadczenia.

5. Wyłączenie otrzymywanego świadczenia wspierającego z dochodów przy ustalaniu prawa do ulgi rehabilitacyjnej.

Popieramy w pełni proponowaną zmianę jako usuwającą nieuzasadnioną barierę w dostępie do ulgi rehabilitacyjnej.

Wskazujemy również na wyłączenie z katalogu specjalistycznych usług opiekuńczych.

6. Zmiany w przepisach przejściowych ustawy o świadczeniu wspierającym umożliwiające łącznie aktywności zawodowej opiekuna z osobą z niepełnosprawnością z pobieraniem świadczenia opiekuńczego.

Dostrzegamy zasadność wprowadzenia możliwości aktywności zawodowej opiekunów pobierających świadczenie pielęgnacyjne na dotychczasowych zasadach jako działania przeciwdziałającego ich wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.

Jednocześnie wskazujemy, że proponowane rozwiązanie może prowadzić do pogłębienia nierówności pomiędzy beneficjentami dwóch funkcjonujących równolegle modeli wsparcia.

W szczególności, umożliwienie łączenia świadczenia pielęgnacyjnego z dochodem z pracy, przy braku analogicznych rozwiązań w systemie świadczenia wspierającego, może skutkować uprzywilejowaniem jednej grupy beneficjentów kosztem drugiej.

Istnieje ryzyko utrwalenia dualnego systemu wsparcia oraz powstania napięć społecznych w środowisku osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, co może negatywnie wpłynąć na odbiór tej zmiany.

Rekomendujemy rozważenie wprowadzenia mechanizmów wyrównujących sytuację obu grup beneficjentów, w szczególności poprzez:

- wprowadzenie rozwiązań uzupełniających w systemie świadczenia wspierającego
  - lub stopniowe ujednoczenie systemu wsparcia w sposób eliminujący istniejące dysproporcje
7. Wprowadzenie wyłącznie formy elektronicznej przy składaniu wniosku o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia

Zgodzić się należy, iż zmiana poprawia efektywność systemu. Niemniej należy wziąć pod uwagę grupę osób wykluczonych cyfrowo i zwiększenie zależności od pomocy osób trzecich. Należałoby rozważyć pozostawienie alternatywnej formy składania wniosku.

Ponadto należy zapewnić pełną dostępność cyfrową elektronicznej formy składania wniosku, w tym samego systemu w którym składany jest wniosek.

Proponujemy, aby w kwestionariuszu samooceny dodać sekcję dotyczącą potrzeb komunikacyjnych, dzięki czemu wnioskodawca będzie miał możliwość wskazania potrzeby zapewnienia tłumacza polskiego języka migowego lub innej preferowanej formy komunikacji.

8. Wprowadzenie dodatkowych mechanizmów kontrolnych
9. Wprowadzenie możliwości korzystania z dodatkowych informacji przy wydawaniu decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia
10. Wzmocnienie nadzoru Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych nad wydawaniem decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia

Propozycje 8-10 wzmacniają mechanizm kontrolny i nadzorczy nad systemem. Nie widzimy przeszkód do wprowadzenia tych zmian. Natomiast realizacja proponowanych zmian nie powinna prowadzić do centralizacji systemu i do ograniczania niezależności orzecznictwa. Zwracamy uwagę na raportowanie i wprowadzenie kontroli społecznej.

11. Zmiana właściwości sądów rozpatrujących odwołanie od decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia

Z dużą ostrożnością odnosimy się do propozycji zmiany właściwości sądów w sprawach dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Obecny model odwoławczy przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych zapewnia pełną, merytoryczną kontrolę decyzji oraz umożliwia bezpośrednie rozstrzygnięcie sprawy na korzyść obywatela. Przeniesienie

właściwości do sądów administracyjnych ogranicza zakres kontroli sądowej do badania legalności decyzji, co w praktyce może prowadzić do wydłużenia postępowań oraz zmniejszenia skuteczności ochrony praw osób z niepełnosprawnościami.

Istnieje ryzyko naruszenia standardu prawa do skutecznego środka odwoławczego, w szczególności w sprawach mających istotne znaczenie dla sytuacji życiowej osób z niepełnosprawnościami.

Rekomendujemy pozostawienie obecnego modelu lub przeprowadzenie szczegółowej analizy skutków proponowanej zmiany, ze szczególnym uwzględnieniem dostępności i efektywności ochrony prawnej obywateli.

12. Zawieszenie postępowania

Nie mamy uwag do proponowanej zmiany.

13. Zmiana właściwości organu rozpatrującego ponaglenie na bezczynność wojewódzkich zespołów orzekania o niepełnosprawności.

Proponowana zmiana zostaje pozytywnie, niemniej wskazujemy potrzebę zapewnienia jednolitej praktyki stosowania przepisów.

14. Zmiana terminów ustalania poziomu potrzeby wsparcia

Rozumiemy potrzebę uporządkowania zasad ustalania prawa do świadczenia wspierającego wstecz.

Jednocześnie wskazujemy, że proponowane rozwiązanie w obecnym kształcie może prowadzić do nieuzasadnionego ograniczenia praw osób z niepełnosprawnościami, w szczególności w sytuacjach, gdy opóźnienie w złożeniu wniosku wynika z przyczyn niezależnych od wnioskodawcy.

W naszej ocenie wprowadzenie sztywnego terminu bez mechanizmów wyjątków może skutkować utratą świadczeń przez osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Rekomendujemy uzupełnienie proponowanych przepisów o możliwość ustalenia prawa do świadczenia za okres wcześniejszy w przypadku wystąpienia uzasadnionych przyczyn

niezależnych od wnioskodawcy, w szczególności związanych ze stanem zdrowia lub sytuacją życiową osoby z niepełnosprawnością.

15. Ustalanie poziomu potrzeby wsparcia w szpitalach i innych zakładach leczniczych.

Zmiana jak najbardziej pozytywna, wskazujemy natomiast na ustalenie maksymalnego terminu zawieszenia. Jak również obawiamy się, iż zawieszenie podstępownia może nadmiernie wydłużać czas oczekiwania.